

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

**завдання для самостійної роботи
для здобувачів спеціальності «Політологія» усіх форм навчання**

Затверджено
на засіданні методичної ради
Протокол № від 2022

Краматорськ
ДДМА
2022

УДК 2(075.8)

Ш 61

Релігієзнавство: завдання для самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності «Політологія» усіх форм навчання / уклад. О. В. Шимко.
– Краматорськ : ДДМА, 2022. – 40 с.

У посібнику містяться різні види завдань для самостійного опрацювання по темам згідно з навчальною програмою дисципліни «Релігієзнавство» при підготовці бакалаврів спеціальності «Політологія», може бути використаний в якості посібника для самостійної роботи при дистанційній формі навчання, а також викладачами та здобувачами для підготовки до лекційних та семінарських занять.

Укладач

О. В. Шимко, старший викладач

Відповідальний за випуск

Є. В. Болотіна, доцент

ЗМІСТ

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ	6
3 ТЕМАТИКА САМОСТІЙНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ	7
4 ТЕМИ ДОДАТКОВИХ РЕФЕРАТИВНИХ ДОПОВІДЕЙ	8
5 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	11
6 ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОЗНАЙОМЛЕННЯ	22
7 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	38

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

В системі людського знання є знання, потрібні для успішної діяльності у своїй галузі, але є знання, без яких неможливе становлення людини як особистості, формування її загальної культури. Саме до таких належить релігієзнавство.

Релігія є складним соціально-духовним творенням, феноменом культурно-історичного прогресу людства. Від найдавніших часів до сьогодення вона існує як форма суспільної свідомості, певний вид духовно-практичного освоєння світу, раціонального та ірраціонального мислення і пізнання людського буття. Як продукт соціальних відносин релігія існує разом із суспільством, відтворюється під впливом соціальних умов життя, труднощів пізнавального процесу, певного емоційно-психічного стану людства.

Викладання і засвоєння релігієзнавства є важливим внеском у гуманітаризацію освіти. Воно сприяє оволодінню досягненнями світової та вітчизняної культури допомагає студентській молоді самовизначитися у світоглядних питаннях, ставленні до релігії як до складного соціального феномену, що в деякій мірі формує духовні інтереси, ціннісну орієнтацію.

Мета: формування розуміння сутності релігії як соціального явища і її сучасних течій та проблем релігійного життя, місця релігії в духовній культурі людства

Завдання:

- надати можливості здобувачам вищої освіти здобути систематизовані знання з філософії, соціології, психології та історії релігії, її соціальних функції і ролі релігії в історії людства дізнатися про міжнародні релігійні організації та їх участь у вирішенні глобальних проблем людства;

- сформувати знання і розуміння історії релігії і церкви в Україні, сучасного законодавства України з питань релігії і церкви, проблеми свободи совісті;

- допомогти сформувати власну позицію у ставленні до релігії та церкви, оцінювати роль релігії, свідомо дотримуватися вимог українського законодавства стосовно релігії, розрізняти особливості діяльності релігійних організацій, вести діалог і співробітництво з представниками різних конфесій.

Здобувач вищої освіти повинен знати:

Курс «Релігієзнавство» дозволяє здобувачам вищої освіти здобути необхідні систематизовані знання з філософії, психології, соціології, релігії про її функції і роль як специфічної форми суспільної свідомості, як соціально- історичного явища. Вивчити причини виникнення та існування релігії, її елементи, структуру, ідеологію і культ, типологію світових релігій, національні релігії, особливості нетрадиційних релігійних напрямків, сучасної містики. Дізнатися про міжнародні релігійні організації та їхню участь в екуменічному, миротворчому, екологічному русі, про специфіку впливу релігії на різні сфери духовної культури. Зрозуміти головний зміст вчень католицизму, протестантизму, православ'я.

Курс знайомить з основними положеннями українського законодавства про свободу совісті та релігійні організації.

Здобувач вищої освіти повинен вміти:

На основі наукових принципів ставлення до релігії, церкви, богослов'я і віруючих, курс «Релігієзнавство» покликаний формувати власну позицію у ставленні до світової духовної культури, її цінностей. Завдяки йому здобувач зможе дотримуватися вимог українського законодавства «Про свободу совісті та релігійні організації», розрізняти особливості конфесійної діяльності релігійних організацій аби підтримувати ті заходи, які спрямовані на відродження духовної культури української нації, на діалог і співробітництво віруючих і невіруючих в ім'я розвитку національної культури.

2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Тему самостійної індивідуальної роботи здобувачі вищої освіти обирають за останньою цифрою залікової книжки. Наприклад, номер залікової книжки 130545, тоді тема роботи може бути 5,15,25,35.

Етапи роботи над індивідуальною роботою:

- 1) підготовчий (вибір теми, знайомство з літературою);
- 2) дослідницький (складання плану роботи, аналіз літератури);
- 3) логіко-синтетичний (систематизація матеріалу, редагування, остаточне оформлення роботи);
- 4) оціночний (представлення роботи за 10 днів до модульного контролю викладачу для оцінки; отримання допуску до контрольної роботи).

Здобувачам вищої освіти запропоновано розкрити три питання в роботі. До роботи складається план. План включає: вступ, 2-3 питання, що розкривають зміст проблеми, висновки, список використаної літератури.

В роботі здобувач вищої освіти має розкрити зміст проблеми, враховуючи історію становлення і сучасний стан проблеми. Кожне питання повинно закінчуватися чітко сформульованими висновками.

Список літератури повинен включати не тільки підручники і посібники, але і монографії та джерела (не менше 2). Список літератури складається з 5-7 джерел. При цитуванні обов'язково вказати джерело і сторінку, на якій поміщено цитату. Посилання у роботі обов'язкові.

Наприклад: «У працях.. стверджується...» [1–5]; «Поняття розглядається у дослідженнях українських і російських учених» [1; 5; 25; 57].

Якщо в тексті наводиться конкретна цитата, то в квадратних дужках зазначається номер позиції у списку використаних джерел і вказується конкретна сторінка. Наприклад: [5, с. 55].

Можливі також посилання – найчастіше в кінці документу, з використанням наскрізної нумерації (в межах всього тексту чи окремих розділів, примітки в кінці кожної сторінки (підрядкові примітки), нумерація може бути посторінкова або наскрізна.

Обсяг роботи 10-15 сторінок друкованого тексту А-4. шрифт – 14 TimesNewRoman, інтервал полуторний. Поля 20-20-20-10.

3 ТЕМАТИКА САМОСТІЙНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

1. Біблія як пам'ятка світової культури.
2. Коран – священна книга мусульман.
3. Сутність і перспективи радикального ісламу.
4. Інквізиція: сутність та історія.
5. Релігійне мистецтво в буддизмі.
6. Католицька теологія: основні представники та ідеології.
7. Особливості православної та католицької архітектури.
8. Богословсько-теологічне розуміння релігій.
9. Філософський підхід до релігії.
10. Наукове пояснення релігії.
11. Залишки первісних вірувань, звичаїв в українській культурі.
12. Проблема класифікації форм релігійного життя.
13. Сутність і розвиток політеїзму.
14. Релігія та мораль.
15. Особливості релігійних уявлень давніх германців.
16. Кабала: історія та основні ідеї. Синтоїзм – національна релігія Японії.
17. Релігійне мистецтво античності.
18. Пантеон богів індуїзму.
19. Китайський синкретизм – сучасна релігія Китаю.
20. Історія та версії прийняття християнства у Київській Русі.
21. Діяльність православних братств в період кризи української православної церкви.
22. Українська автокефальна церква в довоєнний період: історія та особливості розвитку.
23. Старообрядництво: становлення та особливості історичного розвитку.
24. Особливості феномену масонства.
25. Умови і особливості діяльності православної церкви в Запорізькій Січі.
26. Православні монастирі та їх роль в духовній культурі України.
27. Особливості реформаторського християнства в Україні.
28. Основні течії реформаторського руху.
29. Євангельсько-баптистський рух.
30. Адвентисти сьомого дня: розвиток, особливості віровчення та організації.
31. Біле Братство: причини появи та наслідки.
32. Особливості неорелігійних процесів в Україні.
33. Релігійне життя євреїв в незалежній Україні.
34. Поширення та розвиток ісламу на українських землях: минуле і сучасність.
35. Вірменсько-григоріанська церква в Україні.
36. Правове забезпечення релігійних відносин в незалежній Україні.

4 ТЕМИ ДОДАТКОВИХ РЕФЕРАТИВНИХ ДОПОВІДЕЙ

1. Боги та герої у давньогрецькій міфології.
2. Види та принципи магії.
3. Виникнення та історичний розвиток буддизму.
4. Виникнення української греко-католицької церкви.
5. Витоки індуїзму.
6. Вільнодумство – активна творча праця розуму.
7. Віра як релігійний феномен.
8. Вірування аборигенів Австралії та Океанії.
9. Вселенські собори та їх значення в історії християнства.
10. Вчення буддизму про перевтілення.
11. Головні риси нетрадиційних релігій.
12. Дао і даосизм у Китаї.
13. Дзен-буддизм та його вплив на розвиток європейської культури середини XX ст.
14. Діяльність пророка Магомета (Мухаммеда) і формування віровчення ісламу.
15. Доктринальні особливості православ'я.
16. Доктринальні та культові особливості ісламу.
17. Доктринальні та культові особливості католицизму.
18. Духовність Махатми Ганді.
19. Загальна характеристика виробничої магії.
20. Залишки язичницьких звичаїв і свят у православній українській культурі.
21. Зародження Реформації.
22. Зороастризм.
23. II Ватиканський собор.
24. Інквізиція: її сутність та історія.
25. Інститут шаманізму і його роль у первісному суспільстві.
26. Ісламська містика: сутність і особливості.
27. Історія папства.
28. Історія руського іконопису.
29. Історія становлення Української автокефальної православної церкви.
30. Історія створення Корану.
31. Історія хрещення Русі.
32. Ісус Христос як історична постать і релігійний діяч.
33. Іудаїзм – перша історична форма монотеїзму.
34. Каббала: історія та основні ідеї.
35. Католицькі чернецькі ордени.
36. Класифікація етнічних релігій.
37. Конфуціанство як духовна основа китайської культури.
38. Коран – священна книга мусульман.
39. Літургія, її релігійне значення.
40. Лютеранство й кальвінізм.

41. Мартін Лютер – ідеолог Реформації.
42. Міфологія давньої людності України.
43. Морально-етичні засади джайнізму.
44. Нетрадиційні релігії в Україні.
45. Нірвана та її сутність.
46. Основні православні свята та їх релігійне значення.
47. Основні риси римської релігії.
48. Особистість Будди.
49. Особливості буддійського вчення про —чотири шляхетні істини.
50. Особливості закону про свободу совісті та релігійні організації в Україні.
51. Особливості релігійних уявлень стародавніх іранців (маздеїзм).
52. Особливості становлення православної церкви в Україні.
53. Первісні форми релігійного життя: магія та фетишизм.
54. Первісні форми релігійного життя: землеробські культу.
55. Первісні форми релігійного життя: тотемізм.
56. Первісні форми релігійного життя: шаманізм.
57. Понтифікат Папи Іоанна Павла II.
58. Правове регулювання релігійного життя в Україні.
59. Православна ікона, її історія.
60. Православні конфесії в Україні: історія, сучасність, перспективи.
61. Праця М.Вебера —Протестантська етика і дух капіталізму.
62. Проблема православ'я в сучасній Україні.
63. Проблема свободи в ісламі.
64. Проблема спасіння та особливості її вирішення у буддизмі.
65. Протестантські церкви в Україні.
66. Раннє християнство.
67. Релігійна система давніх кельтів та германців.
68. Релігійне життя Стародавнього Риму.
69. Релігійне життя Стародавньої Греції.
70. Релігійне мистецтво у західному християнстві.
71. Релігійні традиції Японії.
72. Релігійні уявлення стародавніх слов'ян.
73. Релігійні уявлення та реформа у Давньому Єгипті.
74. Релігійно-етичне вчення Ісуса Христа.
75. Релігія народів Давнього Дворіччя.
76. Релігія народів доколумбової Америки.
77. Реформаторський рух Жана Кальвіна.
78. Розвиток соціальної доктрини католицизму.
79. Розкол християнських церков 1054 року.
80. Роль апостола Павла у формуванні християнської церкви.
81. Роль жінки в релігії.
82. Роль Папи римського в католицькій церкві.
83. Сикхізм.
84. Сіддхартха Гаутама – засновник буддизму.
85. Способи нового об'єднання християнської церкви. Унії.

86. Старообрядництво і його основні течії.
87. Структура релігієзнавства.
88. Сутність віровчення і культу іудаїзму.
89. Сучасна релігійна ситуація в Україні.
90. Сучасний протестантизм в Україні.
91. Табу в системі соціальної регуляції поведінки.
92. Таїнства та їх релігійне значення.
93. Творчість Андрія Рубльова – вершина руського іконопису.
94. Уявлення давніх месопотамів.
95. Уявлення про душу і дух в історії культури.
96. Тгеравада та махаяна – основні напрямки буддизму.
97. Християнські релігійні свята та обряди.

5 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Поширеною назвою релігійної організації в соціології є:
 - а) община,
 - б) церква,
 - в) деномінація.

2. Одним із провідних представників біологічного і психологічного підходу до релігії є:
 - а) З. Фрейд,
 - б) М. Вебер,
 - в) Л. Фейєрбах.

3. Одним із провідних представників етнологічного підходу до релігії є:
 - а) Ф. Енгельс,
 - б) У. Джеймс,
 - в) Э. Тайлор.

4. Одним із провідних представників соціологічного підходу до релігії є:
 - а) З. Фрейд,
 - б) М. Вебер,
 - в) В. І. Ленін.

5. Тотемізм - це:
 - а) віра в існування душі і духів,
 - б) віра в деяку надприродну силу, що править світом,
 - в) віра в надприродну кривність людей із тваринними і рослинами.

6. Фетишизм - це:
 - а) віра в надприродну кривність людей із тваринними і рослинами,
 - б) віра в надприродні можливості матеріальних предметів,
 - в) система заборон.

7. Анімізм - це:
 - а) віра в існування душі і духів,
 - б) поклоніння мертвим предкам,
 - в) віра в надприродну кривність людей із тваринними і рослинами.

8. Ініціації - це:
 - а) обряди присвяти «у доросле життя»,
 - б) система заборон,
 - в) різновид магічних дій.

9. Камлання у шаманізмі - це:
- а) обряди викликання духів,
 - б) обряди вигнання злих духів,
 - в) екстатичний танець-подорож у світ духів.
10. Політеїзм - це:
- а) віра в духів,
 - б) віра в єдиного бога,
 - в) віра в багатьох богів.
11. Монотеїзм - це:
- а) віра в єдиного бога,
 - б) віра в споконвічну боротьбу доброго і злого,
 - в) віра в багатьох богів.
12. Світові релігії - це:
- а) буддизм, християнство, іслам,
 - б) християнство й іслам,
 - в) індуїзм, християнство, іслам.
13. Політеїзм існує переважно:
- а) у первісних релігіях,
 - б) у національно державних релігіях,
 - в) у світових релігіях.
14. Монотеїзм виник у:
- а) національно-державних релігіях,
 - б) світових релігіях,
 - в) нетрадиційних релігіях.
15. Духівництво як особлива соціальна група виникнула у:
- а) первісних релігіях,
 - б) національно-державних релігіях,
 - в) світових релігіях.
16. Священним Писанням іудеїв є:
- а) Танах-Талмуд,
 - б) Генеза,
 - в) Старий Заповіт.
17. Бог ізраїльського народу:
- а) Амон-Ра,
 - б) Ахурамазда,
 - в) Яхве.

18. Десять заповідей були даровані:
- а) Аврааму,
 - б) Мойсеєві,
 - в) Христу.
19. Основним релігійним обрядом древніх іудеїв було:
- а) воскуріння фіміаму,
 - б) регулярна Молитва,
 - в) жертвопринесення.
20. Синагога - це:
- а) «дім молитви»,
 - б) місце для жертвопринесення,
 - в) релігійна школа.
21. Перший Храм у Єрусалимі був збудований:
- а) Мойсеєм,
 - б) Давидом,
 - в) Соломоном.
22. Субота для іудеїв:
- а) день відпочинку,
 - б) святковий день,
 - в) вихідний день.
23. Три верховних божества в індуїзмі:
- а) Брахма, Вішну, Шива,
 - б) Брахма, Вішну, Крішна,
 - в) Вішну, Кали, Шива.
24. Священні тексти в індуїзмі:
- а) Пурани,
 - б) Веди,
 - в) Аран'яки.
25. Карма - це:
- а) вчення про переселення душ,
 - б) закон морального воздаяння,
 - в) ілюзія.
26. Жерці в індуїзмі - це:
- а) шудри,
 - б) кшатрії,
 - в) брахмани.

27. Основний похоронний обряд в індуїзмі:
- а) трупопалювання,
 - б) закопування в землю,
 - в) водяне поховання.
28. Священні тексти в зороастризмі - це:
- а) Яшти,
 - б) Авеста,
 - в) Видевдата.
29. Характерною рисою віровчення зороастризму є:
- а) вчення про мирне співіснування доброго і злого початку,
 - б) вчення про протиборство доброго і злого початку,
 - в) вчення про єдність доброго і злого початків.
30. Зороастрийці вклоняються:
- а) вогню,
 - б) воді,
 - в) небу.
31. Зороастрийці своїх мертвих:
- а) закопують у землю,
 - б) спалюють,
 - в) поміщають в особливі «вежі мовчання».
32. Священним Писанням у буддизмі є:
- а) Трипитака,
 - б) Триратна,
 - в) Тримурті.
33. Буддизм виник у:
- а) середині I тис. до н.е.,
 - б) середині II тис. н.е.,
 - в) на рубежі I тис. до н.е. - I тис. н.е.
34. У буддизмі нараховується:
- а) чотири шляхетні істини,
 - б) три шляхетні істини,
 - в) вісім шляхетних істин.
35. Серединний шлях у буддизмі - це шлях між:
- а) помірністю і надмірностями,
 - б) порятунком, доступним для усіх віруючих, і порятунком для деяких обраних,
 - в) між вузьким та широким шляхами.

36. Серединний шлях звільнення від страждань нараховує:
- а) вісім ступенів,
 - б) сім ступенів,
 - в) дванадцять ступенів.
37. Основний принцип буддійської етики:
- а) не завдавай шкоди тваринам,
 - б) не завдавай шкоди всьому живому.
 - в) не вбий!
38. Основними напрямками в буддизмі є:
- а) тхеравада і махаяна,
 - б) шійзм і суннизм,
 - в) хінаяна і махаяна.
39. Далай-лама - це:
- а) верховний релігійний керівник усіх буддистів,
 - б) верховний релігійний керівник тибетських буддистів,
 - в) почесний титул для буддійського ченця.
40. Протягом ХХ в. кількість буддистів:
- а) збільшилась,
 - б) зменшилась,
 - в) залишилась на колишньому рівні.
41. Священним Писанням у християнстві є:
- а) Старий Заповіт,
 - б) Новий Заповіт,
 - в) Біблія, що включає Старий і Новий Заповіти.
42. Християнство виникло:
- а) у II ст. н.е.,
 - б) у I ст. до н.е.,
 - в) у I ст. н. е.
43. Християнство виникло:
- а) у Візантійському імперії,
 - б) у Римській імперії,
 - в) в імперії Олександра Македонського.
44. Христос у перекладі з грецького:
- а) Посланець,
 - б) Помазаник Божий,
 - в) Пророк.

45. Розкол у християнстві на католиків і православних відбувся:
а) у 1154 р.,
б) у 1054 р.,
в) у 954 р.
46. Протестантизм виник:
а) у XVI ст.,
б) у XVII ст.,
в) у XV ст.
47. Основоположником протестантизму в Німеччині є:
а) Ульріх Цвінглі,
б) Жан Кальвін,
в) Мартін Лютер.
48. Символ віри в християнстві складається з:
а) дванадцятьох членів,
б) семи членів,
в) дев'ятьох членів.
49. Християнський символ віри був прийнятий:
а) на Соборах у Нікеї (325 р.) і Константинополі (381 р.),
б) на Соборі в Константинополі (680 р.),
в) на Соборі в Нікеї (787 р.).
50. У православному християнстві таїнств:
а) сім,
б) шість,
в) два.
51. Православний храм складається з:
а) вівтаря, храму, притвору,
б) вівтаря, бокового вівтаря, іконостаса,
в) жертovníка, престолу і паперті.
52. Ступенями священства в православ'ї і католицизмі є:
а) диякони, ченці, священики,
б) священики, єпископи, митрополити,
в) диякони, священики, єпископи.
53. Католицький догмат про філіокве - це:
а) догмат про чистилище,
б) догмат про непогрішність папи римського,
в) догмат про ісходження Святого Духа від Отця і Сина.

54. Чернецтво існує:
а) у католицизмі і протестантизмі,
б) у католицизмі і православ'ї,
в) у православ'ї і протестантизмі.
55. Обов'язкова безшлюбність духівництва існує:
а) у православ'ї,
б) у протестантизмі,
в) у католицизмі.
56. Папа Римський обирається:
а) довічно,
б) на двадцять років,
в) на чотири роки.
57. Резиденцією Папи Римського є:
а) Рим,
б) Ватикан,
в) Київ.
58. Константинопольський патріарх:
а) глава всіх православних,
б) глава тільки Константинопольської Церкви,
в) «перший серед рівних» серед інших православних церков.
59. Автокефалія - це:
а) незалежність православної церкви,
б) залежність однієї православної церкви від іншої,
в) незалежність від Ватикану.
60. Вчення про виправдання тільки вірою існує:
а) у православ'ї,
б) у католицизмі,
в) у протестантизмі.
61. До ранніх протестантських церков відносяться:
а) англікани, кальвіністи, лютерани,
б) англікани, баптисти, кальвіністи,
в) баптисти, лютерани, методисти.
62. До пізніх протестантських церков відносяться:
а) квакери, мормони, п'ятидесятники,
б) п'ятидесятники, баптисти, адвентисти,
в) Свідки Ієгови, пресвітеріани, меноніти.

63. Основні положення протестантського віровчення викладені:
- а) у 95 тезах,
 - б) в Аугсбургському сповіданні віри,
 - в) Кальвіном.
64. Принцип «мирського аскетизму» існує:
- а) у православ'ї,
 - б) у католицизмі,
 - в) у протестантизмі.
65. Характерною рисою баптизму є:
- а) водохрещення дорослих,
 - б) повна відмова від таїнства водохрещення,
 - в) водохрещення дітей.
66. Характерною рисою п'ятидесятництва є:
- а) говоріння «на языках»,
 - б) відмова від служби в армії,
 - в) дотримання четвертої заповіді — шанування суботи.
67. Автором вчення про абсолютне приречення є:
- а) Ульріх Цвінглі,
 - б) Жан Кальвін,
 - в) Мартін Лютер.
68. Священним Писанням в ісламі є:
- а) Коран,
 - б) Іджма,
 - в) Фікх.
69. Іслам виник:
- а) у VII ст.,
 - б) у VI ст.,
 - в) у V ст.
70. Іслам виник на:
- а) Аравійському півострові,
 - б) Синайському півострові,
 - в) Аппенинському півострові.
71. Хадж - це:
- а) паломництво до «святих місць»,
 - б) обов'язок звістки «священну війну»,
 - в) щоденна ритуальна молитва.

72. Послідовниками основних напрямків в ісламі є:
- а) вишнуїти і шиваїти,
 - б) фарисеї і саддукеї,
 - в) шиїти і сунніти.
73. Мусульмани моляться:
- а) п'ять разів у добу,
 - б) три рази в добу,
 - в) шість разів у добу.
74. День відпочинку в ісламі:
- а) п'ятниця,
 - б) субота,
 - в) неділя.
75. Мухаммад для мусульман:
- а) Посланник Аллаха,
 - б) Син Божий,
 - в) Боголюдина.
76. «Символ віри» в ісламі звучить так:
- а) Аллах Великий!
 - б) В ім'я Аллаха, милостивого і милосердного!
 - в) Немає ніякого божества, крім Аллаха, а Мухаммад — посланець Аллаха!
77. Протягом ХХ ст. кількість мусульман:
- а) збільшилась,
 - б) зменшилась,
 - в) залишилась колишньою.
78. Пост в ісламі дотримується один раз:
- а) у рік,
 - б) на місяць,
 - в) у тиждень.
79. Керівником мусульманської общини є:
- а) муедзин,
 - б) кади,
 - в) імам.
80. Шаріат - це:
- а) один з напрямків в ісламі,
 - б) одне з обрядово-культових дій,
 - в) система норм і правил.

81. Головним поганським божеством древніх слов'ян при князі Володимирові став:

- а) Перун,
- б) Дажбог,
- в) Велес.

82. Капище - це:

- а) цвинтар,
- б) святилище,
- в) храм.

83. Тризна - це:

- а) весільний обряд,
- б) обряд землеробського культу,
- в) похоронний обряд.

84. Русалка - це істота:

- а) річкова,
- б) морська,
- в) лісова.

85. Особливість віри в перші століття після хрещення Русі:

- а) віра в двох богів,
- б) співіснування язичества та християнства,
- в) політеїзм.

86. Водохрещення Русі по літописних звістках відбулося:

- а) у 988 р.,
- б) у 966 р.,
- в) у 989 р.

87. Русь була хрещена при:

- а) Ярославові Мудрому,
- б) Володимирові Святославовичі,
- в) Володимирові Мономахові.

88. Брестська церковна унія була укладена:

- а) у 1696 р.,
- б) у 1596 р.,
- в) у 1569 р.

89. Брестська унія - це:

- а) об'єднання Православної церкви в Україні з Римсько-Католицькою Церквою,
- б) визнання незалежності Православної церкви в Україні з боку Римсько -

Католицької Церкви,

в) об'єднання Православної церкви в Україні з Російською Православною Церквою.

90. У результаті Брестської унії виникнула:

- а) Українська Автокефальна Православна Церква,
- б) Українська Греко-Католицька Церква,
- в) Римсько-Католицька Церква в Україні.

91. Православна церква в Україні по законодавству:

- а) відокремлена від держави,
- б) є державною,
- в) пануючою.

92. «Церква Уніфікації» преподобного Муна є:

- а) неохристиянською,
- б) неоорієнтальною,
- в) неосинтетичною.

93. Розквіт нетрадиційних культів припадає на:

- а) початок XX ст.,
- б) кінець XIX ст.,
- в) 2-гу половину XX ст.

6 ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОЗНАЙОМЛЕННЯ

1. Типологія релігій

I. РОДОПЛЕМІННІ КУЛЬТИ

Анімізм, магія, аграрний культ, тотемізм, фетишизм, шаманізм.

II. ЕТНІЧНІ (НАЦІОНАЛЬНІ) РЕЛІГІЇ

А. Ранні національні релігії Релігія народів Давнього Межиріччя, система політеїстичних вірувань і культів народів Давнього Єгипту, Давньоукраїнська релігія (українське язичництво), Давньоіндійська релігія, система політеїстичних вірувань і культів племен та народів Стародавньої Греції, Давньоримська релігія, релігії народів Доколумбової Америки.

Б. Пізні національні релігії Юдаїзм, зороастризм (парсизм), даосизм, джайнізм, конфуціанство, індуїзм, синтоїзм, сикхізм.

III. СВІТОВІ РЕЛІГІЇ

Буддизм (основні напрямки: хінаяна, махаяна, ваджраяна), християнство (поділяється на католицизм, православ'я, протестантизм), іслам (основні напрямки сунніти, шіїти, хариджисти).

IV. НОВІТНІ РЕЛІГІЙНІ РУХИ, НЕОРЕЛІГІЇ

1. Неохристиянство: «Церква Христа», Мормони (Церква Ісуса Христа святих останніх днів), Новоапостольська церква, «Свідки Єгови», харизматичні рухи (наприклад, «Церква Повного Євангелія», «Церква Живого Бога», «Слово віри», «Перемога», «Рух віри», «Слово істини» та ін.), «Діти Бога», «Церква Божої Матері» («Богородицька церква»), Церква Христа.

2. Культурні східного типу (орієнталістські) «Трансцендентальна медитація», Міжнародне товариство свідомості Крішні, «Всесвітня Чиста Релігія Вішва Нірмала Ахарма» (Сахаджа-йога), рух Ошо, центри Шрі Чінмая, послідовники Саї Баби, «АУМ сіркібо».

3. Синкретичні (синтетичні) культури «Церква Єднання», «Біле Братство», Всесвітня віра Бахаї.

4. Наукологічні (саєнтологічні) культури Івановство, «Церква Сайєнтології», «Новий Акрополь», «Наука розуму», «Християнська наука».

5. Езотеричні вчення Теософське товариство, «Агні Йога» («Жива етика»), «Братство Грааля».

6. Неоязичницькі культури «Рідна віра», Церква Рідної Української Національної Віри (РУНвіри), «Собор Рідної віри» та ін.

7. Сатанинські культури (поділяються на: ортодоксальних дияволопоклонників, люциферіанців (прометеївців), реформованих дияволопоклонників (лаваївського типу, наприклад, Церква Сатани).

2. Важливі дати з історії релігії

Родоплемінні культури

Анімізм, магія, аграрний культ, тотемізм, фетишизм, шаманізм; – археологічні розкопки датують появу цих культів від 60000 р. до н. е.

Національні релігії

А. Ранні національні релігії

4000 р. до н. е. – у цивілізації Месопотамії (або Давнього Межиріччя – регіону, розташованого між ріками Тигр і Ефрат, відомого під назвою Шумер і Акад) вже існувала релігійна система – релігія народів Давнього Межиріччя.

VI–IV тис. до н. е. – сформувалась система політеїстичних вірувань і культів народів Давнього Єгипту.

До періоду трипільської культури (IV–III тис. до н. е.) відносяться перші археологічні знахідки релігійного змісту давньоукраїнської релігії, яка в наступних тисячоліттях до н. е. і в першій половині I тис. н. е. формує і розвиває пантеон богів українського язичництва.

II тис. до н. е. – виникла в середовищі т. зв. індоаріїв давньоіндійська релігія як сукупність релігійних поглядів та обрядів.

Близько XV ст. до н. е. – сформувалася система політеїстичних вірувань і культів племен та народів Стародавньої Греції в період виникнення й розвитку рабовласницького ладу.

VII ст. до н. е. – початок функціонування давньоримської релігії зі значним впливом елліністичної культури і релігійним синкретизмом.

Б. Пізні національні релігії

II тис. до н. е. – починається формування і розвиток **юдаїзму** в Палестині. 1250 р. до н. е. – об'явлення Богом Декалогу Мойсеєві на горі Синай. Поступовий розвиток і утвердження монотеїстичної віри серед євреїв.

Перший етап юдаїзму – до X ст. до н. е. – «дохрамний період»: єврейські політеїстичні племена поступово завойовують і заселяють Ханаан (пізніше – Палестина) і утворюють Ізраїльсько-Юдейське царство.

Другий етап юдаїзму – до кінця VII ст. до н. е. (621 р. до н. е.) – культ Бога Яхве (Єгови), або «першого Храму»: для поклоніння Богу Яхве в Єрусалимі ізраїльсько-юдейський цар Соломон (Шломо) збудував Єрусалимський Храм (945 р. до н. е.), забороняється євреям 91 поклонятися іншим релігійним культам, а культ Бога Яхве залишається єдиною релігією Ізраїлю (коло 621 р. до н. е.).

Третій етап юдаїзму – VI ст. до н. е. – період «вавилонського полону»: на початку VI ст. до н. е. (578/586 р. до н. е.) країна була захоплена вавилонським царем Навуходоносором II. Храм було зруйновано, а більшість євреїв – полонено. У полоні юдаїзм став ідейною основою боротьби євреїв за відродження власної державності й формою руху за повернення на землю предків.

Четвертий етап – із VI ст. до н. е. (538 р.) до 70 р. н. е. – період «другого Храму»: після падіння Вавилонської держави і приєднання її земель до Персії, євреям дозволили повернутися на батьківщину і відбудувати Храм (освячений в 515 р. до н. е.), після чого вони перетворилися в замкнену юдейську храмову

громаду. У середині II ст. до н. е. Земля Обітована ненадовго відновила свою незалежність, але вже в 63 р. до н. е. була завойована римським полководцем Помпеем і попала в залежність від Риму. Справжньої пишноти Єрусалимський Храм досягнув після його реконструкції юдейським царем Іродом Великим на рубежі старої і нової ери. Два невдалих повстання проти римлян (66–70 рр. Юдейська війна та повстання 132–136 рр. Бар-Кохби) – призвели до остаточної втрати незалежності єврейської держави. Храм було спалено, загинуло близько 1 млн. євреїв (25 відсотків від усього єврейського населення).

П'ятий період – із I–II ст. до н. е. до 1948 р. – період діаспори – розселення євреїв по всьому світу. Цей період закінчився відновленням за рішенням ООН держави Ізраїль.

X–VII ст. до н. е. – виникнення **зороастризму** (парсизму). Засновником вважають пророка Заратустру (Зороастра), якому приписують створення Гат – найдавнішої частини священної книги Авести й об'єднання основних релігійних уявлень стародавніх персів.

2-а половина I тис. до н. е. – виникнення **даосизму** в Китаї. Засновник – Лао-цзи та найважливішим його представником у контексті розвитку був Чжуан-цзи. VI ст. до н. е. – виникнення джайнізму в Індії. Засновник – проповідник Вардхамана (Махавіра і Джіна).

I ст. н. е. – поділ джайнізму на светамбару і дігамбару.

VI–V ст. до н. е. – виникнення **конфуціанства** в Китаї. Засновник Конфуцій (Кун-Цзи, Кун Чжунни). Державна релігія Китаю до 1912 року. Середина I тис. н. е. – виникнення індуїзму внаслідок еволюції і злиття ведичної та брахманської релігійних традицій.

VI–VII ст. н. е. – на базі аніміністичних культів і шаманізму сформувалася національна релігія Японії – **синтоїзм**. З певними перервами до 1946 року синтоїзм був державною релігією Японії.

XV–XVI ст. н. е. – на ґрунті індуїзму і елементів ісламу виник **сикхізм** – одна із національних релігій Індії, поширена в основному у її північно-західній частині (штат Пенджаб). Засновник – гуру (вчитель) Нанак.

Світові релігії

Буддизм

VI–V ст. до н. е. – виникла в Північній Індії світова релігійна система – буддизм. Засновник – царевич Сідхартха Гаутама (Шак'ямуні, Будда) 566–486 рр. до н. е. або 560–480 рр. до н. е. III ст. до н. е. – буддизм утверджується в Індії й поширюється до Каспійського моря і Середньої Азії, а також до Шрі Ланки.

I–III ст. н. е. – буддизм поширюється в Китаї і з 470 р. стає офіційною релігією Північного Китаю.

IV–VI ст. н. е. – буддизм поширився в Кореї і Японії.

V ст. н. е. – буддизм поширився в Бірмі, Тайланді й Камбоджі.

VII ст. н. е. – буддизм увійшов на територію Тибету.

Світове християнство

26–36 рр. н. е. – правління прокуратора Юдеї Понтія Пилата, за якого, згідно

з традицією, був страчений Ісус Христос.

33 р. н. е. – утворення апостолом Петром першої християнської громади в Єрусалимі внаслідок зішестя Святого Духа на апостолів.

Початок християнської церкви. 49 р. – Апостольський собор у Єрусалимі.

III ст. – початок християнського чернецтва (Єгипет); поширення християнства серед готів.

313 р. – Міланський едикт імператора Константина легалізував християнство в Римській імперії. Початок перетворення християнства на панівну релігію.

325 р. – Перший Вселенський собор, м. Нікей.

381 р. – Другий Вселенський собор, м. Константинополь.

383–405 рр. – здійснення латинського перекладу Біблії (Вульгата).

431 р. – Третій Вселенський собор, м. Ефес.

451 р. – Четвертий Вселенський собор, м. Халкідон.

V–VI ст. – поширення християнства серед лангобардів та франків.

553 р. – П'ятий Вселенський собор, м. Константинополь.

589 р. – вперше в Західній церкві утвердження Філіою на Толедському соборі.

680 р. – Шостий Вселенський собор, м. Константинополь.

787 р. – Сьомий Вселенський собор, м. Нікей.

IX ст. – місія Кирила (Константина) та Мефодія серед слов'ян.

1014 р. – остаточне внесення Філіою до Символу віри Римської церкви.

1054 р. – «великий розкол» світового християнства на східну та західну гілки.

1090–1099 рр. – перший хрестоносний похід.

1203 р. – пограбування Константинополя хрестоносцями.

1291 р. – остаточна поразка хрестоносців на Близькому Сході.

XIII ст. – початок діяльності католицької інквізиції.

1378–1417 рр. – «великий розкол» між римською та авіньонською кардинальськими партіями у Західній церкві, т. зв. «велика Західна схизма».

1439 р. – укладення церковної унії на Ферраро-Флорентійському соборі.

1448 р. – оголошення самостійності Московської митрополії.

1453 р. – загарбання Константинополя турками. Падіння православної Візантійської імперії.

1517 р. – виступ Мартіна Лютера проти Католицької церкви. Початок німецької Реформації та лютеранства.

1520–1530-і рр. – реформування відносин між Католицькою церквою і Англійською державою королем Генріхом VIII. Початок англіканства.

1523 р. – на Цюрихському диспуті Ульріх Цвінглі виступив із т. зв. «95 тезами».

1525 р. – У. Цвінглі у праці «Про істинну та хибну релігію» сформулював богословське вчення. Початок цвінгліанства.

1529 р. – Шпейерська «Протестація 20-ти імперських чинів», що згуртувала прихильників Лютера («протестантів») на боротьбу за свої релігійні права.

1534 р. – парламент Англії проголосив Генріха VIII главою державної церкви – англіканства. 1536 р. – заборона парламентом Англії папської юрисдикції.

1536 р. – Жан Кальвін у праці «Настанови у християнській вірі» розвинув

теологічну і моральну доктрину протестантизму. Початок кальвінізму.

1539–1540 рр. – створення Товариства Ісуса (єзуїтів). Засновник – Ігнасіо Лойола.

1539–1542 рр. – остаточне сформування англіканського віровчення.

545–1563 рр. – Тридентський собор. Католицька реформа (Контрреформація).

1555 р. – Аугсбурзький мир між католиками та протестантами.

1566 р. – поява «Гельветицького віровизнання», одного з найпоширеніших кальвіністських катехизисів.

1582 р., лютий – початок календарної реформи папи Григорія XIII («новий стиль»).

1589 р. – здобуття Московською митрополією статусу патріархату.

1592 р. – проголошення пресвітеріанства державною релігією Шотландії.

1609 р. – виникнення в Амстердамі першої баптистської громади. Засновник – Джон Сміт.

1648 р. – поява «Вестмінстерського сповідання», символічної книги британських пресвітеріан.

1649–1650 рр. – оформлення реформованої державної Церкви Англії («Закон про однастайність»).

1721 р. – церковна реформа Петра I. Утвердження «Духовного регламенту». Початок «синодального» правління Російською православною церквою.

1744 р. – виникнення в Англії методизму. Засновники – Джон і Чарльз Уеслі.

1830 р. – заснування у США церкви мормонів. Засновник – Джозеф Сміт.

1833–1850 рр. – здобуття Елладською церквою автокефалії.

1844–1845 рр. – виникнення течії Адвентистів сьомого дня в США. Засновник – Уільям Міллер.

1865 р. – проголошення автокефалії Румунської церкви (визнана Константинополем у 1919 р.).

1869–1870 рр. – I Ватиканський собор. Прийняття догмату про непомильність папи Римського – «ex cathedra».

1871 р. – утворення церковної організації «старокатоликів» (у 1889 р. об'єдналася з реформованою Утрехтською церквою).

872 р. – проголошення автокефалії Болгарської церкви (визнана Константинополем у 1919 р.).

1878 р. – заснування Армії Спасіння у Лондоні Уільямом Бутсом.

1879 р. – здобуття Сербською церквою самостійності.

1891 р. – енцикліка «*Regum novarum*» папи Пія IX. Початок розроблення нового соціального вчення Римо-католицької церкви.

1901 р. – початок у США п'ятидесятницького руху, який знаменувала т. зв. глосолалія під час біблійних занять у школі Ч. Пархема, м. Топік, як контекст харизматичного руху.

1905 р. – створення в Лондоні Всесвітнього союзу баптистів.

1917 р. – проголошення автокефалії Грузинської церкви (визнана Москвою у 1943 р.).

1918 р. – відновлення патріаршого управління Російською православною церквою.

1921 р. – утворення Російської закордонної церкви, опозиційної до Московського патріархату («карловацький розкол»).

1921 р. – проголошення автокефалії Польської православної церкви (підтверджена Константинополем у 1924 р., Москвою у 1948 р.).

1947 р. – проголошення незалежності Кіпрської церкви.

1948 р. – виникнення Всесвітньої ради церков.

1951 р. – автокефалія Чехо-Словацької церкви.

1958 р. – початок діалогу Православної та Римо-католицької церков.

1962–1965 рр. – II Ватиканський собор. Початок «Аджорнаменто».

1964 р., січень – зустріч Вселенського патріарха Афінагора I та папи Римського Павла VI в Єрусалимі.

1965 р., грудень – зняття анафем 1054 р. між Римською та Константинопольською церквами. Спільна декларація з цього приводу.

1970 р. – здобуття автокефалії Американською православною церквою.

1978 р., 16 жовтня 2005 р., 2 квітня – понтифікат папи Івана-Павла II (Кароля Войтили). Перший папа-слов'янин.

1990–1993 р. – засідання спільних православно-католицьких богословських комісій у Відні, Фрайзингу (ФРН), Аріччі (Італія), Баламанді (Ліван).

1995 р., травень – послання папи Івана-Павла II про екуменічний обов'язок християн «Нехай будуть усі єдині». Зустріч папи із Вселенським патріархом Варфоломієм I.

2005 р., квітень – початок понтифікату Бенедикта XVI (Йосифа Рацінгера).

Українське християнство

867 р. – хрещення київського князя Аскольда.

955 р. – хрещення київської княгині Ольги.

988 р. – початок християнізації Київської Русі за князя Володимира Великого.

1039 р. – поява в Києві першого митрополита-грека.

1051 р. – обрання першого митрополита-русина Іларіона.

1228–1240 р. – місія ченців-домініканців у Київській Русі.

1302–1391 рр. – перше встановлення Галицької митрополії.

1317 р. – встановлення Литовської (згодом Литовсько-Київської) митрополії.

1325 р. – перетворення Москви на осідок Київських митрополитів.

1375 р. – санкціонування буллою папи Григорія XI створення католицьких єпархій на західноукраїнських землях.

1448 р. – остаточний поділ давньої Київської митрополії на Київську і Московську.

XVI ст., середина – початок діяльності кальвіністів та социніан в Україні.

1573 р. – прийняття Варшавської конфедерації. Закріплення релігійних та громадянських прав релігійних меншин у I Речі Посполитій.

1581 р. – видання у м. Острозі першої друкованої слов'янської Біблії (Острозька Біблія).

1585–1586 рр. – початок діяльності православного Львівського Успенського братства.

1589 р. – отримання Львівським та Віленським братствами статусу ставропігій.

1593 р. – відкриття Замойської академії, яка поширювала єзуїтський вплив на Україну.

1596 р., жовтень – два Берестейські собори, один з яких проголосив унію з Римською церквою, інший засудив її. Розкол Київської православної митрополії Константинопольського патріархату на уніятську («з'єднану») і православну («нез'єднану») церкви.

1608 р. – заснування єзуїтських колегіумів у Львові та Луцьку.

1615 р. – заснування Київського братства та школи при ньому.

1617 р. – створення уніятським митрополитом Йосифом Вельямином Рутським Чину св. Василя Великого (василіян). Початок структуралізації чернецтва.

1617 р. – заснування Луцького православного братства.

1620 р. – відновлення у Києві православної митрополії, ліквідованої Берестейською унією. Посвячення єпископату та Київського митрополита.

1632 р., осінь – створення у Києві Петром Могилою колегіуму шляхом злиття братської і лаврської шкіл.

1632–1633 рр. – легалізація Київської православної митрополії в І Речі Посполитій.

1632–1647 рр. – «Могилянська доба» в історії Київської митрополії: правління Петра Могилы, що позначилося цілою низкою реформ в українському православ'ї.

1640 р. – Київський собор затвердив «Православне сповідання віри», згодом визнане всіма православними церквами.

1646 р. – Ужгородська унія – утворення уніятської церкви на Закарпатті.

1667 р. – Андрусівська угода між Росією та Польщею. Посилила позиції унії на Правобережжі.

1676 р. – скасування ставропігії братств на території І Речі Посполитої й обмеження їхньої діяльності.

1686 р. – підпорядкування Київської православної митрополії Московському патріархатові.

1691–1700 рр. – перехід на унію православних єпархій на території І Речі Посполитої (Перемишльської, Львівської, Луцької).

1699 р. – сеймові рішення, що обмежували громадянські й політичні права некатоликів у І Речі Посполитій.

1701 р. – здобуття Київською (Могилянською) колегією статусу академії.

1720–1721 рр. – поява петровського «Духовного регламенту», який ліквідував усі стародавні права та вольності Київської православної митрополії.

1720 р. – Замойський уніятський синод. Активізація у поширенні унії, її часткова латинізація.

1722–1743 рр. – існування Київської православної митрополії як рядової єпархії у структурі російського православ'я.

1732 р. – «Генеральна конфедерація». Посилення контролю католицького духовенства за релігійним життям некатоликів І Речі Посполитої.

1766–1768 рр. – «Коліївщина», народне повстання на українських землях Польщі з виразним антикатолицьким забарвленням.

1768 р. – «Барська конфедерація» польської шляхти проти Коліївщини.

XVIII ст., 70-ті роки – початок проникнення в українські землі Російської імперії нової хвилі протестантизму разом з іноземцями-колоністами.

1782–1785 рр. – церковна реформа австрійського уряду. Створення «Релігійного фонду». Редукція василіянських монастирів.

1793–1796 рр. – значна ліквідація російським царизмом грекокатолицьких парафій на Волині, Правобережжі і Білорусії.

1807 р. – відновлення буллою папи Пія VII Галицької Греко-католицької митрополії з осідком у Львові, до складу якої увійшли Перемишльська, Холмська і Львівська єпархії з чисельністю 3000 парафій.

1818 р. – поділ греко-католицької Мукачівської єпархії на Мукачівську і Пряшівську.

1819 р. – перетворення Києво-Могилянської академії на Київську духовну академію.

1839 р. – офіційне приєднання (під репресивним тиском царизму) грекокатоликів Правобережжя до Російської церкви. Реформа Йосифа Семашка.

1840 р. – скасування російською адміністрацією на приєднаних землях Правобережної України Литовського статуту, на якому ґрунтувалася відносна автономія церкви.

1841–1843 рр. – секуляризація церковних маєтків, запровадження «штатного розкладу» та державного утримання духовенства на Правобережжі.

1862 р. – «Конкордія» – договір про повну рівноправність римо- і грекокатоликів у Австро-Угорській державі.

1882–1904 рр. – Добромільська реформа Чину св. Василя Великого.

1885 р. – утворення Станіславської єпархії УГКЦ.

1860 р. – виникнення в Таврійській губернії течії «братських меннонітів».

1861 р. – перші відкриті зібрання українських штундистів.

1861 р. – перші баптистські водні хрещення серед німців-колоністів в Україні.

1863 р. – перші баптистські водні хрещення серед українців.

1867 р. – створення першої української баптистської громади (с. Карлівка колишнього Єлизаветградського повіту).

1873–1875 рр. – знищення російським царизмом Холмської єпархії УГКЦ, т. зв. акт «возз'єднання».

1880 р. – заснування першої в Україні громади євангельських християн у Харкові.

1884 р. – створення Союзу баптистів Південної Росії (згодом – Союз російських баптистів), до якого входили українські баптисти.

1886 р. – поява першої громади адвентистів в Україні (німецька колонія Бердубулат, Таврія).

XIX ст., 70–80-ті роки – баптистська проповідь серед місцевого населення Західної України.

1894 р. – оголошення царським указом штундизму «особливо шкідливою

сектою».

1901–1944 рр. – правління Галицькою митрополією УГКЦ митрополитом Андреем Шептицьким, ЧСВВ.

1905 р., 17 квітня – указ царя Миколи II «Про зміцнення начал віротерпимості». Початок легалізації українських протестантських осередків.

1916 р. – створення першої громади Української православної церкви у США.

1917 р. – створення Всеукраїнської Православної церковної ради (ВПЦР), органу автокефального православного руху в Україні.

1918 р. – заснування Української православної церкви в Канаді.

1918 р. – Декрет Раднаркому «Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви», який зліквідував монопольне становище Російської православної церкви.

1921 р. – Всеукраїнський православний церковний собор. Утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ).

1921 р. – утворення Всеукраїнського союзу баптистів (діяв до 1928 р.).

1921–1922 рр. – заснування першої п'ятидесятницької громади в Україні (м. Одеса).

1925 р. – початок діяльності в Галичині та Волині лютеранської Української євангельсько-аугсбурзької місійної ради.

1925 р. – початок діяльності Всеукраїнського об'єднання адвентистів сьомого дня (АСД).

1926 р. – створення Всеукраїнського союзу християн Євангельської віри (ХЄВ).

1927 р. – спеціальна постанова Політбюро ЦК КП(б)У – визначення Римокатолицької церкви як «класового супротивника».

1928 р. – створення у Галичині Союзу українських Євангельських християн-баптистів.

1929 р. – постанова «Про релігійні об'єднання» – узаконення державного атеїзму в СРСР.

1930 р. – ліквідація УАПЦ в Радянській Україні.

1931 р. – створення в Західній Україні кальвіністського Союзу українських євангельсько-реформованих громад.

1943 р. – зустріч Й. Сталіна з православними ієрархами. Початок відновлення церковних структур – «відлига» в церковно-державних стосунках у СРСР.

1944 р. – утворення Союзу Євангельських християн-баптистів (Союз ЄХБ). Із приєднанням частини громад ХВЄ утворено всесоюзну раду ЄХБ (ВР ЄХБ).

1945 р. – квітень-вересень – арешт, засудження й ув'язнення репресивними органами СРСР єпископату УГКЦ на чолі з митрополитом Йосифом Сліпим.

1945 р. – травень – утворення сталінським режимом т. зв. «Ініціативної групи» на чолі із о. Гавриїлом Костельником для т. зв. «возз'єднання» УГКЦ із Російською православною церквою.

1946 р. – офіційна ліквідація сталінським режимом Української греко-католицької церкви внаслідок рішень Львівського собору (8–10 березня). Приєднання (близько 80 %) греко-католицьких священників до Російської

православної церкви. Репресії державної комуністичної влади проти невоzz'єданого духовенства і чернецтва УГКЦ. Початок підпільного існування УГКЦ в Україні у радянські часи.

1949 р. – т. зв. «добровільне возз'єднання» під репресивним тиском сталінського режиму Мукачівської єпархії УГКЦ до РПЦ.

1954 р. – постанова ЦК КПРС «Про великі недоліки у науковоатеїстичній пропаганді та заходи її поліпшення». Кінець релігійної «відлиги».

1961 р. – розкол у ВР ЄХБ, утворення опозиційної ради церков ЄХБ (РЦ ЄХБ).

1987 р. – серпень – заява єпископа Павла Василика, 19 священників і 206 мирян про вихід із греко-католицького підпілля і заклик до папи Івана Павла II про підтримку ним УГКЦ в СРСР і процесу її легалізації.

1989 р., 20 листопада – початок реєстрації греко-католицьких громад. Відновлення легальної діяльності УГКЦ в Україні.

1990 р., січень – прийняття Московським патріархатом «Положення про екзархати». Перейменування Українського екзархату РПЦ в Українську православну церкву (УПЦ). В науковій літературі – УПЦ МП.

1990 р., червень – Перший всеукраїнський собор відновленої в Україні УАПЦ.

1990 р., жовтень – «Грамота про незалежність» УПЦ.

1991 р. – створення Українського біблійного товариства.

1992 р., червень – створення Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП).

1993 р. – липень – затвердження Римським Апостольським престолом рішення синоду УГКЦ про створення нових єпархій УГКЦ: Тернопільської, Зборівської, Коломийсько-Чернівецької, Самбірсько-Дрогобицької.

Іслам

VII ст., перша чверть – виникнення ісламу у південно-західній частині Аравійського півострова в період розкладу родоплемінного ладу і формування класової арабської держави.

610 р. – Мухаммед (570–632 роки життя) вперше виступив з проповіддю ісламу в рідному місті Мекка, оголосивши себе посланцем єдиного Бога (Аллаха).

622 р., 16 липня – втеча (перенесення – хіджра) Мухаммеда у Ясриб (нині Медина) – початок мусульманської ери (мусульманського літочислення).

630 р. – завоювання Мекки Мухаммедом і його прихильниками (мединцями).

632 р. – остаточне утвердження ісламу на території Аравійського півострова.

632-634 рр. – правління халіфа, «праведного пророка» Абу Бакра тестя Мухаммеда.

633 р. – початок інвазії ісламу на інші території.

634–644 рр. – перша редакція Корану за халіфа Умара I.

644–656 рр. – друга, остаточна редакція Корану за халіфа Усмана.

661 р. – вбивство (ймовірно хариджистами) в м. Куфа (Ірак) Алі ібн Абу Таліба – двоюрідного брата пророка, одруженого із його дочкою Фатимою, четвертого «праведного халіфа» (656–661 рр.).

661 р. – халіфом став Муавія, родич халіфа Усмана, намісник Сирії, засновник династії роду Омейядів.

680 р. – вбивство воїнами, вірними Омейядам, внука Мухаммеда Хусейна в м. Кербела (Ірак), якого як і Алі обожають шиїти.

711–1492 рр. – панування ісламу на 9/10 території Іспанії

VIII–X ст. – поширення ісламу в сусідніх із Київською Руссю тюркських державах Поволжжя і Причорномор'я: Хазарському каганаті і Волзько-Камській Булгарії.

922 р. – іслам став офіційною державною релігією Булгарстану.

1223 р. – утворення в Криму улусу (намісництва) ісламської Золотої орди.

1475 р. – підкорення Кримсько-Татарського ханства турками-османами і введення ними законів шариату.

XVI ст. – збудовано першу мечеть в м. Остеню (некримська Україна) за Костянтина Острозького для мусульман-татар, які були в нього на службі.

920–1930 рр. – атеїстична радянська державна влада закрила мечеті, мекбети і медресе та репресувала мусульманський актив Криму і Причорномор'я.

1944 р. – виселення з Криму державною радянською владою майже 189 тис. татар.

1989–1990-і рр. – повернення до Криму депортованого татарського населення і початок відродження мусульманських релігійних громад в Україні.

Неорелігії

Неохристиянство

1800 р. – початок появи в США «Руху Відродження», який трансформувався в «Християнську Церкву», а згодом в «Церкву Христа», постулати віри і мету якої найкраще виклав Бартселл Бафретт Бакстер.

1830 р. – виникла в США Церква Ісуса Христа святих останніх днів (мормони). Засновник Джозеф (Йосиф) Сміт (1805–1844 рр.).

1832 р. – виникла в Англії Новоапостольська церква. Центр знаходиться в Цюріху (Швейцарія).

1870 р. – виникла в США (м. Пітсбург, штат Пельсільванія) релігійна організація, яка іменувала себе як «Дослідники Біблії». Засновник – Чарльз Тейз Рассел (1852–1916 рр.).

1884 р. – зареєстрована як «Товариство Вартової башти, Біблії і Брошур» (ТВББіБ).

1908 р. – центром ТВББіБ став Бруклін, штат Нью-Йорк під назвою «Бруклінська скінія».

1931 р. – на конгресі ТВББіБ в м. Колумбус (Огайо) було офіційно перейменовано в товариство «Свідків Єгови».

1920-і рр. – громади «Свідків Єгови» з'являються на теренах України.

1920–1989 рр. – громади Свідків Єгови жорстоко переслідувалися (включно із арештами і тривалими ув'язненнями) органами державної радянської влади. Діяли у підпіллі на всій території СРСР.

1951 р. – виселено понад 15 тис. віруючих Свідків Єгови репресивними органами СРСР із Прибалтійських республік, Білорусії, Молдавії, України на

спецпоселення в Сибір, Казахстан і на Далекий Схід.

1990-і рр. – початок офіційної реєстрації громад Свідків Єгови в Україні.

1901 р., 1 січня – «офіційний» день народження харизматичного руху, коли в біблійній школі м. Топіка (США, штат Канзас), заснованої методистським пастирем Чарльзом Пархемом (1873–1929 рр.), який вважається першим основоположником харизматів, після тривалої нічної колективної молитви і покладання рук на голову одна з учениць, Агнеса Оемен, почала говорити невідомою мовою, і епідемія глосолалії охопила всю школу. Але реальну дорогу харизматичному рухові проклав п'ятидесятницький проповідник Давид де Плессі (1905–1986 рр.) у 1950-х роках.

1960 р., 3 квітня – остаточне народження харизматичного руху. Спричинився до цього Денніс Беннет – т. зв. батько харизматів. Є багато релігійних організацій із різними назвами, які належать до харизматичного руху, наприклад, «Церква Повного Євангелія», «Церква Живого Бога», «Слово віри», «Перемога», «Рух віри», «Слово істини» та ін.

1968 р. – виник у США релігійний рух «Діти Бога». Засновник Девід Бренд Берг.

1984 р. – на території Російської Федерації т. зв. архієпископ Іоанн (Береславський) заснував новітній християнський культ «богородицький рух», який у 1992 р. трансформувався у «Церкву Божої Матері» («Богородицьку церкву»), а у 1994 р. – в Російську Марійську церкву.

Культу східного типу (орієнталістські)

1958 р. – виник в США рух «Трансцендентальна медитація». Заснував його індуїстський чернець Магеш Прасад Варма, який отримав чернече ім'я Махаріші Махеш Йога.

1966 р. – у Нью-Йорку створено Міжнародне товариство свідомості Крішні. Засновник Абхай Чаран Де (1896–1977 рр.) або А. Бхактіведанта Свами Прабхупада – його чернече ім'я.

1970 р. – виникла «Всесвітня Чиста Релігія Вішва Нірмала Ахарма» (Сахаджа-йога). Засновник – індійська вчена Шрі Матаджа Нірмала Деві (справжнє прізвище – Нірмала Шривастава).

1971 р. – поблизу м. Пуна (Індія) виникла перша громада (ашрам) руху Ошо. Засновник – Раджніш Чандра Моқан (1931–1991 рр.), який прийняв ім'я Бхагвана Шрі Раджніш (Ошо).

1989 р. – «вчитель» Чідзуо Мацумато (псевдонім Сьоко Асахара) створив в Японії «Вчення істини АУМ» (японського «АУМ сіркіьо»). 3. Синкретичні культури

1863 р. – на основі реформування ісламського вчення бабізму в Ірані виник бахаїзм. Назва походить від імені засновника Мірзи Хусейна Алі Нурі (1817–1892 рр.) – Баха-Улли (Блиск Божий, Слава Бога).

1890–1900-і рр. – виникають громади бахаї в країнах Північної Америки і Західної Європи.

1925 р. – Вищий Суд Ісламу визнав бахаїзм вченням невірних.

1948 р. – засновано організацію Міжнародної Співдружності Бахаї, як

неурядова й котра з 1970 р. має дорадчий голос в ЮНЕСКО та в Дитячому Фонді ООН.

1963 р. – створено виборчий орган – Всесвітній дім справедливості, який є верховним і центральним органом віри бахаї. Його резиденція знаходиться на схилі гори Кармел в м. Хайфа (Ізраїль).

1990 р. – початок утворення громад бахаї в Україні.

1954 р. – виникла в Південній Кореї «Асоціація Святого Духа за єднання світового християнства» більш відома як «Церква Єднання» чи «Церква Муна», або «Церква Уніфікації». Засновник – Сен Мен Мун.

1957 р. – громади Церкви єднання почали утворюватися в США. Її прибічники є у 160 країнах світу.

1991 р. – громади Церкви єднання функціонують в найбільших містах України.

1990 р. – у м. Мінусінську Челябінської області (Росія) на основі товариства уфологів виникла релігійна громада, засновник якої Сергій Тороп (1961 р.) оголосив себе новим месією, проповідником Духа Святого Великої Мудрості Творця – Вісаріоном.

1993 р. – публікується «Слово Вісаріона, що є Останнім Заповітом від Отця Небесного, який послав його».

1992–1993 рр. – початок виникнення осередків і громад Церкви Останнього Заповіту в Україні.

1990 р. – засновано в Києві «Біле братство» («Юсмалос», або Велике біле братство) Юрієм Кривоноговим.

1991 р. – Велике біле братство було зареєстровано і отримало юридичний статус релігійної громади.

1992 р. – остаточно сформувалась ієрархічна структура Великого білого братства на вершині якої були «Живий Бог» (Марина Цвігун) і «пророк Живого Бога» (Юрій Кривоногов).

1991–1993 рр. – «білі брати» здійснили кілька несанкціонованих масових релігійних акцій на території чи поблизу київського Софійського собору, що було виявом громадської непокори і проведено без попереднього повідомлення органів влади.

1992 р., 11 березня – виконком Київської міської ради народних депутатів скасував реєстрацію статуту релігійної громади Білого братства.

1992 р., 30 березня – міська прокуратура Києва порушила кримінальну справу проти Юоана Свами (Ю. Кривоногова) і Марії Деві (М. Цвігун) за фактами посягання на здоров'я громадян під виглядом виконання релігійних обрядів.

1993 р., 10 листопада – група членів на чолі з їх лідерами захопили Софійський собор, пошкодили комунікації, заблокували всі входи і мали намір здійснити масовий суїцид, підтвердити свою т. зв. «божественну сутність». Працівники міліції не допустили звершення цієї акції. Було проведено арешти Ю. Кривоногова, М. Цвігун і В. Ковальчука. «Сухе» голодування оголосили майже 300 членів Білого братства в 13 областях України.

1994 р. – жодної активності члени Білого братства не проявляли.

1995 р. – відбувся суд над керівниками Білого братства, яких засудили до

різних термінів ув'язнення.

1997 р. – активізувався розкол у Білому братстві і переважна частина «білих братів» гуртуються навколо свого духовного лідера Марії Деві Христос, визнають нею «відлучення» Ю. Кривоногова і входять до «Вселенської Церкви Велике біле братство юсмалос», громади якої існують в Україні і Росії. Керівництво цією частиною Братства взяв на себе проголошений новим «Іоанном Богословом» В. Ковальчук.

Наукологічні (саєнтологічні) культу

1933 р., квітень – на Чувилкіному пагорбі поблизу хутора Верхній Кондрочий на Луганщині на Порфирія Корнійовича Іванова (1898–1983 рр.) зійшло просвітлення, викликане Святим Духом, який нібито вселився в нього. Початок «Системи Вчителя», тобто П. Іванова, інша назва – івановство. Поширене в Україні та сусідніх державах.

1983 р. – після смерті П. Іванова цей рух очолила його дружина В. Сухаревська. Тоді ж з'являється «Євангеліє» про життя П. Іванова, його легенди про чудеса, створені ним, тлумачники його слів.

1994–1995 рр. – до івановства приєдналася частина членів Білого братства.

1950 р. – опубліковано книгу Лафаєта Рональда Хаббарда (1911–1986 рр.) «Діанетика: наука про душевне здоров'я». Організація мережі психотерапевтичних сеансів – діанетики.

1953 р. – на ґрунті діанетики Хаббард створив в Каліфорнії «Церкву Сайєнтології».

1955 р. – Хаббард проголосив себе пророком вчення про «тетана», особливого духа, який після смерті людини переселяється до іншого тіла, і про «тета», духовну першооснову руху і розвитку неживої матерії.

1979 р. – заснування Всесвітнього союзу саєнтологічних підприємств, тобто планомірне введення саєнтології у сферу економіки – початок судових процесів за шахрайство в США і Франції над керівниками саєнтології.

1983 р. – 11 керівників Церкви саєнтології опинилися в США за ґратами. Громади Церкви саєнтології діють в 107 країнах світу. Організаційний центр знаходиться в Лос-Анджелесі, головний європейський офіс – у Копенгагені.

1990-і рр. – початок реєстрації громад Церкви саєнтології в Україні.

1957 р. – виникла в Аргентині Міжнародна класична філософськорелігійна школа «Новий Акрополь». Засновник Хорхе Анхель Ліврага Ріцці (1930–1991 рр.).

1981 р. – вперше офіційно зареєстровано «Новий Акрополь» у Бельгії. Поширився більш, ніж у 50 країнах світу.

1991 р. – розпочало свою роботу українське відділення «Нового Акрополя». Засновник – професор Антон Мусулін.

Езотеричні вчення

1875 р. – в Нью-Йорку було офіційно засновано Теософське товариство. Засновник – Олена Блаватська (1831–1891 рр.) і Г. Олькотт. Громади згодом виникли в Європі та Індії.

1917 р. – виникло Київське теософське товариство імені Г. Сковороди.

1994–1995 рр. – початок відродження теософії в Україні. При Київському ліцеї ім. Муравйова-Апостола відкрито Школу теософії.

1924–1925 рр. – створення Миколою і Оленою Реріхами релігійного вчення, що носить ім'я «Агні Йога» («вогняна йога» – санскр.) чи «Жива етика».

1931–1933 рр. – на базі будинку сім'ї Реріхів в Кулу (Індія) створено Інститут людини «Урусваті». Вчення поширилося в Америці, Індії, Прибалтиці.

1990-і рр. – з'являються групи послідовників Живої етики в Україні.

1928 р. – у Німеччині виник міжнародний рух «Братство Грааля».

1932 р. – організаційно Братство Грааля виникло із зареєстрованого в Берліні «Натурфілософського Союзу послідовників Грааля». Поширилося в інших європейських країнах та в США, Канаді, Австралії.

1950 р. – утворено Міжнародний фонд Одкровення Грааля.

Неоязичницькі культу

1934 р. – виникла «Рідна віра». Засновник В. Шаян. Громади існують в Україні й українській діаспорі. Найзначніша з них громада Рідновірів – при Святині Дажбожій у Гамільтоні (Канада).

1966 р. – зареєстрована в Чикаго перша громада Церкви рідної української національної віри (РУНВіри). Засновник – Лев Силенко. Поступово її громади з'являються в інших містах США, а також в Канаді, Австралії, Англії, Німеччині, Новій Зеландії в середовищі української діаспори. Основний храм РУНВіри – собор св. Матері України знаходиться в м. Спрінг Глен (штат Нью-Йорк).

1991 р. – зареєстрована перша громада РУНВіри в Києві. Згодом громади РУНВіри реєструються в інших містах України.

1992 р. – Рада у справах релігій при Кабінеті Міністрів України зареєструвала РУНВіру як Церкву на всю територію України.

1994 р. – на Вінничині виникла громада «Собор рідної віри». Послідовники Собору вважають своїми попередниками В. Шаяна, М. Шкавритка, Л. Силенка. Широкого розповсюдження ця течія в Україні не набула – на 2011 р. було зареєстровано 13 громад.

Сатанинські культу

XIX ст., кінець-початок XX ст. – заснування містичних, напіврелігійних груп «Срібна зірка», «Телемське братство», «Орден східного храму» ідеологом сучасного сатанізму Алістером Кроулі (1875–1947 рр.).

1966 р., 30 квітня – утворення у Вальпургієву ніч в Сан-Франциско (США) Церкви Сатани Антоном Шандором ЛаВеєм (1930–1997 рр.), званий «Чорним папою».

1968 р. – вихід у світ першого тиражу (125 тис. примірників) «Сатанинської біблії», написаної ЛаВеєм.

1970 р. – опубліковано написану ЛаВеєм другу книгу «Досконала відьма, або Що робити, коли доброчесність програє», інша назва «Сатанинська відьма».

1970-і рр. – з'являються сатанинські групи в СРСР і цей процес триває, особливо в найбільших містах Росії.

1972 р. – вихід третьої книги ЛаВея «Сатанинські ритуали».

1975 р. – відбулася реорганізація і розпад Церкви Сатани на самостійні групи, такі, як: Церква Сатанинського Братства, Ordo Tempil Satanias, Орден Чорного Овна, Храм Сета, Храм Малої Матері, Церква S.A.T.A.N., Орден Ваала та ін. Усього в світі нараховується від 2 до 4 млн. adeptів сатанізму. Церква Сатани налічує 50 тис. постійних членів і близько 200 тис. симпатиків.

1987 р. – ЛаВей проголосив «Одинадцять сатанинських правил на Землі».

1988 р. – ЛаВей написав програму із п'яти пунктів «Пентагональний ревізіонізм», а також «Гімн Сатанинської імперії» або «Боевий гімн Апокаліпсиса».

1966–1997 рр. – Верховним Капланом Церкви Сатани був Антон Шандор ЛаВей.

1990-і рр. – активізація сатанізму в Україні. Діють такі угруповання: «Орден чорного кола», «Орден SA», «Церква Сатани», «Чорний орден» та ін. Загальна кількість членів близько 2 тис. Сконцентровані в основному в найбільших містах. За деструктивні антисуспільні дії та порушення прав 106 громадян притягуються правоохоронними органами до кримінальної відповідальності.

1997–2002 рр. – Верховною Капланкою ЦС була Бланха Бартон.

2001 р. – одночасно із Верховним Капланом ЦС Петером Гільмором.

2002 р. – Верховним Капланом став Пеггі Надрамя, який керує Радою Дев'яти (найважливіша структура управління в Церкві Сатани)

7 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Основні першоджела

1. Біблія або Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту (різні видання).
2. Бхагавадгіта (Божественна пісня). Париж; Львів; Цвікау, 1999.
3. Велесова книга: ритм. пер. укр. мовою, дослідження та рецензії Б.Яценка. К., 2004.
4. Вупанішади. Львів, 1999.
5. Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. Упоряд., пер. із санскр., прим. П. Ріхтера. К., 1992.
6. Катехизис. К., 1991, 1993.
7. Коран. К., 2002.
8. Кун М.А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. 4-е видання. Тернопіль, 1993.
9. На ріках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. Упорядник М.Н. Москаленко. Київ, 1991.
10. Новий Завіт з коментарем. Львів, 1994.

II. Підручники і посібники

1. Академічне релігієзнавство: підручник / за ред.. А. Колодного. К.: Світ Знань, 2000. 862 с.
2. Головащенко, С. І. Історія християнства: Курс лекцій: Навч.посібник. К.,1999.
3. Вовк, В. М., Костицький, В. М. Релігієзнавство: підручник / за ред. Вовк В.М., Чміля Б. Ф. К.: АТІКА, 2009. 552 с.
4. Історія релігії в Україні. У 10-ти т. /Редкол.: А. Колодний та ін. К.: Укр. Центр духовної культури, 1996-2010.
5. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / А. М. Колодний, П. Л. Яроцький, Б. О. Лобовик та ін. К., 1999.
6. Єришев, А. О. Релігієзнавство: Навч.посібник. К.: МАУП, 1999.
7. Калінін, Ю. А. Релігієзнавство: підручник / Ю. А. Калінін, Е. А. Харьковщенко. К.: Наук. думка, 2002. 352 с.
8. Кулик, В. С. Исторические структуры религии / В. С. Кулик. Херсон: ХГПУ, 1998. 204 с.
9. Лубський, В. І. Релігієзнавство: Підручник. К.: Вілбор, 1997.
10. Лубський, В., Козленко, В., Лубська, М., Севрюков, Г. Історія релігії : навчальний посібник./ В. Лубський, В. Козленко, М. Лубський, Г. Севрюков. К.: Тандем, 2002. – 640 с.
11. Лукашевич, М. М. Соціологія релігії. Львів: Українська академія друкарства, 1999.
12. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Релігієзнавство» для студентів факультету судової енергетики заочної форми

навчання / укладач В. А. Добровольська Херсон : ХДМА, 2014. 36 с.

13. Моця, О. П., Ричка, В. М. Київська Русь: від язичництва до християнства. К., 1996.
14. Релігієзнавство: Підручник. / За ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. К.: Видавничий центр «Академія», 2000.
15. Релігієзнавство: навчальний посібник / за ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 264 с.
16. Релігієзнавство. Навчальний посібник / за ред. С. А. Бублика К.: Юрінком Інтер, 2001.
17. Релігієзнавство: підручник / Є. К. Дулуман, М. М. Закович, М. Ф. Рибачук. За ред. М. М. Заковича. К.: Вища шк., 2000. 350 с.
18. Степовик, Д. Релігії, культури і секти світу: Посібник з релігієзнавства і сектознавства. К., 1997.
19. Ульяновський, В. І. Церква в Українській державі 1917-1920 рр. (доба Гетьманату Павла Скоропадського): Навч. посібник. К., 1997.
20. Ходькова, Л. П. Релігієзнавство: Навчальний посібник. Львів, 2000.

III. Додаткова література

1. Булгаков, С. Н. Православие. Очерки учения православной церкви / Сергей Николаевич Булгаков. К.: Лыбидь, 1991. 236 с.
2. Воля віровизначення: Церква і держава в Україні. *Матер. міжнарод. Наук. конф. – Київ, 28 – 30 вер. 1994 р.* К.: Укр. Правос. фундація, 1996. – 213 с.
3. Воля віровизначення: Церква і держава в Україні. *Матер. міжнарод. Наук. конф. Київ, 28 – 30 вер. 1994 р.* К.: Укр. Правос. фундація, 1996. 213 с.
4. Голмен, Д. Многообразие медитативного опыта. От Каббалы до трансмедитации / Дэниел Голмен; пер. с англ. К.: «София», 1993. 137 с.
5. Гречко, П. О границах толерантности. *Свободная мысль. XXI, №10, 2005.*
6. Дудар, Н., Филипович, Л. Нові релігійні течії: український контекст (огляд, документи, переклади). К.: Наук. Думка, 2000. 132 с.
7. Жиртуева, Н. С. Этико-религиозная толерантность как условие безопасности жизнедеятельности судна *Водний транспорт. Збірник наукових праць Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного.* К.: КДАВТ, 2012. № 1 (13). С. 49 – 53.
8. Жиртуєва, Н. С. Модифікації містичного досвіду в релігійних традиціях світу: монографія. Херсон: Вид-во ХДМІ, 2009. 327 с.
9. Історія релігії в Україні. Т. 8. Нові релігії України. / Редкол.: А. Колодний та ін. К.: Укр. Центр духовної культури, 2010.
10. Карсавин, Л. П. Католичество. фототип. изд. Брюссель: «Жизнь с Богом», 1974. 152 с.
11. Кукушкин, Л. С. История православия: В 3 ч. / Л. С. Кукушкин. Х.: Фолио, 2010. 893 с.
12. Ошо, Р. Горчиное зерно. Комментарии к пятому евангелию от святого Фомы. / пер. с англ. К. Семенов. К.: «София», Ltd, 2002. 496 с.

Навчальне видання

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО
завдання для самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти спеціальності «Політологія»
усіх форм навчання

Укладач ШИМКО Олена Володимирівна

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання Я. О. Бершацька

114/2021. Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк. .
Обл.-вид. арк. . Тираж пр. Зам. № .

Видавець і виготівник
Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1633 від 24.12.2003